

SVARET TIL DANNY KAYE

AF JAMES BROUGHTON

I 1955 er det 150 år siden, H. C. Andersen blev født, og i den anledning forbereder Det kgl. Teater et Andersen-festspil af Kjeld Abell. Det er ofte blevet sagt, at digteren, om han levede i dag, ville have interesseret sig meget for filmen, og også „Dansk Kulturfilm“ agter at mindes ham i et nyt værk, der fortrinsvis skal bestå af Andersen-dokumenter, billeder etc. — en dokumentfilm. Måske man imidlertid også i filmens verden skulle have sikret sig en digters bistand. Man kunne have engageret den fremragende amerikanske filminstruktør James Broughton, hvilket fremgår af følgende uddrag af et brev, som Broughton i 1953 sendte til Det danske Filmmuseum:

„Kassér det, jeg sendte dig for nogen tid siden. Jeg tror, jeg har fået en idé, der er meget bedre, en idé, som en dansk producent kunne være interesseret i at sætte penge i. I stedet for at bygge filmen udelukkende på min egen erfaring og på en myte, har jeg pludselig set, at en langt mere bevægende — og afgjort mere dansk — idé til filmens handling ville være at basere den frit på H. C. Andersens virkelige liv.

Jeg vil slet ikke lave noget historisk, noget med kostumer. Jeg har i sinde at tage stoffet i hans kunstneriske pilgrimsfærd — som jo har så almenlydige perspektiver, og som jeg føler så stor sympati for — og behandle det i moderne klædedragt, som fortællingen om et søgende menneske, på en rørende måde og ikke uden vid. Således at eventyret — jagten på en karriere, attråen efter at blive berømt, efter at finde kærlighed etc. placeres i danske omgivelser;

man ville da sige, at filmen var baseret på den virkelige, personlige kerne i Andersens liv.

Tænk engang: Hvorledes han traf folk, prøvede at charmere dem, drømte om at blive sanger, danser, dramatiker, men var ucharmerende og ikke beundret, hvorledes han længtes efter at fortrylle og røre andre sjæle (møde eventyrprinsesser, ikke altid være Den lille Pige med Svovlstikkerne), altid ilede mod det umulige mål, altid utilfreds, på trods af alle sine rejser og anstrengelser. Og dog skabte han trolddom.

Jeg forestiller mig dette gjort udfyldt, lidt impertinent, slet ikke pompøst, teknisk set måske i en mere kompetent stil end „Adventures of Jimmy“, men uden at miste denne films lethed og uden udpensling af pointerne. Jeg ved, at jeg ville overføre mange af mine egne følelser på behandlingen af en anden kunstners historie, og dog ville jeg kunne se objektivt på den og gøre den levende i sig selv. Vi behøver ikke at kalde helten Andersen, vi kan kalde ham B....., om du vil. Jeg ønsker blot at gøre rede for *kilden* til det stof, jeg vil bruge til at konstruere en tragikomisk fabel.

Dette ville være svaret til *Danny Kaye* og *Sam Goldwyn*; og hvorfor skulle det ikke kunne blive en rigtig film, en, som hele verden måtte se? Jeg er klar over, at mine drømme om at lave film i Danmark bliver mere og mere ambitiøse. Denne film behøver dog ikke megen tale og dialog; jeg ville foretrække, at dens billeder forklarede sig selv i så høj grad som muligt. Den ville også være en dejlig ramme omkring danske landskaber og lokaliteter; og jeg ville gerne have udendørsoptagelser i mindst et af mine filmprojekter. Finder du tanken for fantastisk? Det gør jeg ikke. Jeg indrømmer, at det ikke er nogen ukompliceret eksperimentel idé; og vi må skaffe ordentlig

støtte og et ordentligt produktionsapparat for at kunne gribe sagerne rigtigt an. Men jeg ved, at jeg kunne få noget vidunderligt ud af det, hvis nogen kunne overtale til at give mig chancen. 35 mm naturligvis.

Det ville *ikke* blive tungt, *ikke* en officiel biografi, *ikke* en „stor“ spille-

film. En fortælling, en pikaresk beretning, som passer til Andersens egen stil. Et eventyr, en søgen, et portræt af kunstneren, i hvilket fantasi og virkelighed blandes. Det kunne gøres på 30 minutter. Det kunne udvides til 60. Jeg starter med det samme på det rigtige manuskript til denne film.“

FILMPOESI

AF ERIK ULRICHSEN

Filmkunsten er noget relativt nyt, og det nye lærer man først og fremmest at forstå ved at sammenligne med det gamle, det kendte. Det er derfor ikke mærkeligt, at man i ca. 40 år har forsøgt at trænge ind i filmens væsen via de gamle kunstarter. Nogle har fremhævet lighederne med teaterdramaet, andre har foretrukket at lægge vægt på bevægelsen og sammenlignet med teaterballetten, atter andre har i filmen set muligheder for at realisere det bevægelige maleri. Der er dem, der mener, at filmens teknik i høj grad minder om romanens, og der er dem, der mest holder af at jævnføre med poesi.

For tiden er man ikke så ivrig efter at teoretisere, i det hele taget er der udkommet relativt få filmteoretiske værker i talefilmperioden, de filminteresserede har i højere grad kastet sig over den „konkrete“ kritik og historien. Dette skyldes nok bl. a., at man efterhånden har set vellykkede film i så mange forskellige genrer og kategorier, at man er blevet ængstelig for at generalisere: Det ser jo ikke så godt ud, hvis man i 1952 hævder, at opera og film er fundamentalt forskellige, og der så i 1953 udsendes et mesterværk af en operafilm. Noget lignende er hændt mange gange, *mutatis mutandis*.

Man skal ikke filme romaner! Men

hvad med „Vredens Druer“? Man skal ikke bruge teaterstykker! Men hvad med „De små Ræve“ eller *Cocteau's* „Les Parents Terribles“? Maleri og film har ikke noget med hinanden at gøre! Men hvad med *Emmers* kunstoffilm? O. s. v. Intet under, at teoretikerne ikke er så talrige, og at den franske kritiker *André Bazin* i en kløgtig artikel er gået ind for, hvad han kalder „*un cinéma impur*“, en filmkunst, der ikke er bange for at optage elementer fra flere forskellige kunstarter i sig. Dette er, når alt kommer til alt, også teori, og vi kan næppe undvære teori helt, der er i hvert fald noget for den æstetiske tænkning stimulerende i mødet mellem teori og praksis, og det bør ikke glemmes, at f. eks. den russiske filmteori har været frugtbringende.

Det kan slås fast, at der er præstere fremragende film med mange elementer fra næsten alle andre kunstarter i sig, men er det derfor nødvendigt at standse op ved *Bernhard Shaws* „The golden rule is that there is no golden rule“?

Hvad om det er således, at de absolutte filmhøjdepunkter har noget karakteristisk fælles med een bestemt kunstart, uden at man kan sige, at filmene *bygger* på denne? Vi kunne da hævde, at vel kan der skabes ypperlige film, der bygger på de øvrige kunstarter og overfører bestanddele fra dem til strimlen, men det er kun fordi disse bestanddele er så stærke, at de bevarer kraften i sig, selv overført til et andet medium